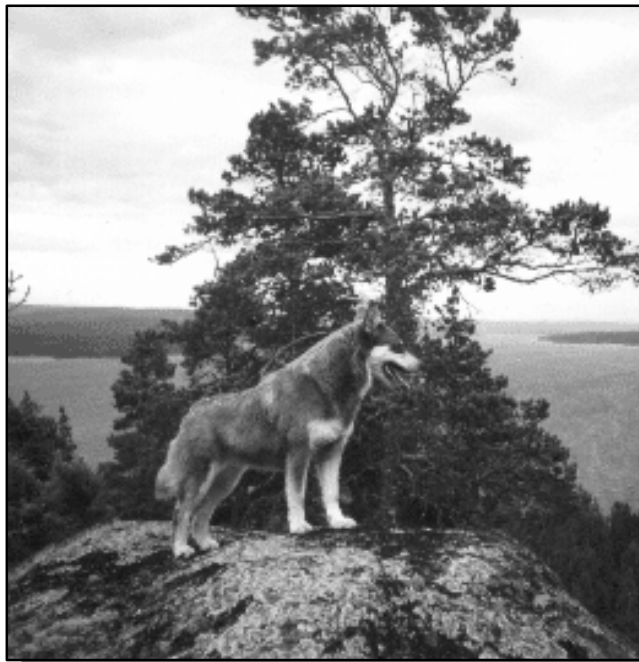

Raskompendium

Lapsk Vallhund

- En polar vallhundsspets -

OBS!

I väntan på en officiell svensk översättning av rasens standard har vi valt att använda oss av denna direkta översättning av den av FKK utarbetade och godkända standarden. Mindre redaktionella ändringar kan komma att finnas i den kommande officiella översättningen.

FCI:s grupp 5

Spetshundar och hundar av urhundstyp (Nordiska vakt- och vallhundar)

LAPSK VALLHUND 284

(Renvallarhund)

(LAPINPOROKOIRA)

Ursprungsland / Hemland: Finland

Användningsområde

En hund avsedd för renvallning.

Bakgrund / ändamål

Samerna har redan under flera århundraden använt lapsk vallhund liknande hundar som renvallare. upptagningen till rasen av renvallande hundar påbörjades redan under 1950-talet, då nutida finsk lapphund och lapsk vallhund ännu ansågs vara samma ras. Lapsk vallhund blev en egen ras den 10.12.1966 eftersom man hade konstaterat att det fanns två olika typer av renvallande hundar.

ANVÄNDNINGSSOMRÅDE

Renvallningen, som är ett av världens hårdaste hundyrken, ställer stora krav på bruksegenskaperna. För att klara sitt ursprungliga yrke måste hundarna ha vallhundens temperament och vara av rätt typ d v s rektangulärt byggda hundar med uthålliga rörelser, starka tassar och med stritt, tät och vattenavstötande päls. Än idag är en inte helt oansenlig del av de lapska vallhundarna inom renskötseln. De ursprungliga egenskaperna är grund för att rasen är en bra familjehund samt att den är användbar till hundsportens olika bruksgrenar.

BAKGRUND / ÄNDAMÅL

Den lapska vallhundens historiska ursprung är troligen samma som hos de andra nordiska spetsarna. Denna typ av hund har alltid funnits i Nord-Skandinaviens och Kola-halvöns renskötselområden. Det är mycket möjligt att det är just denna ras som ligger närmast det som har kallats för den nordiska urhunden. Redan på 1890-talet fanns det "Lappländska vallhundar" omnämnda inom finsk hundsport. Ett mer påtagligt intresse för den ursprungliga renvallaren vaknade ändå inte förrän först på 1930-talet, men tyvärr satte 2:a världskriget ett tillfälligt stopp i utvecklingen.

Under 50- och 60-talen anordnade man tillsammans med Paliskuntain yhdistys (renskötarnas förbund), mönstringar, utställningar, informationstillfällen mm för att få en kynologiskt bevarad och standardiserad ursprunglig hundras därur man kunde vänta sig bra renvallare. Cirka 80 % av renhundarna i finska Lappland undersöktes, intresset kom helt naturligt att riktas på de mer korthåriga hundarna eftersom de var de mest allmänt förekommande och använda av renskötarna. Efter 15 års arbete bestämde man slutligen rasstandarden på lantbruksutställningen i Ivalo 1966. FCI godkände rasen 1967. Rasen blev då räddad åt eftervärlden under namnet lapinporokoiras / lapsk vallhund.

– Ännu idag mönstras det in förmodat ursprungliga hundar från renskötseln till lapska vallhundar.

Renvallarhund i Jåkkåaska lappby
(Sverige) i början av 1900 –talet.

Lapsk vallhund i arbete i Vemdalen
1998

Nutida renskötare med hund 1993

Lapsk vallhund i ett av världens tuffaste
hundyrken.

Typisk svanshållning av ”tänd” hund i
rörelse.

Helhetsintryck

Vallhundsspets, som skall vara medelstor och tydligt längre än hög. Benstommen och muskulaturen skall vara kraftig. Hunden skall vara spänstig men får ändå inte verka tung. Könsprägel skall vara tydlig. Pälsen skall vara väl lämpad för ett arktiskt klimat.

Viktiga måttförhållanden

Kroppslängden skall vara minst 10 % större än mankhöjden. Bröstkorgens djup skall vara ungefär hälften av mankhöjden.

HELHETSINTRYCK

Det är klart framkommande att hunden är en vallhundsspets med tjock päls och av rektangulär typ. Hunden skall vara funktionellt byggd för ett maximalt uppfyllande av sitt syfte som renvallare.

Den lapska vallhunden skall ge ett exteriört intryck av outtröttlighet parat med den hårt arbetande hundens lugn och oansenlighet. Den lapska vallhunden är en utpräglad brukshundsras med världens hårdaste hundyrke som sitt gebit, därför kan en domare inte endast se till exteriören hos hundarna, utan även deras mentala egenskaper måste uppmärksammas. Karakteristiskt för en lapsk vallhund (förutom unghundar) som inte är i arbete är att den till sin läggning är lugn och självsäker. Temperamentsmässigt är lapsk vallhund inte en pigg och hoppande "showhund".

En för tung eller lätt och omusklad hund, kommer inte att uppfylla kraven på tillräcklig fysisk uthållighet. Väl tillbakalagda skulderblad och ett relativt långt och något sluttande kors i kombination med en välvinklad fram- och bakställ är av betydelse för steglängden. Detta är förutsättningen för de fria flytande rörelser som gör att hunden kan förflytta sig snabbt och för att den orkar röra sig låga sträckor utan onödiga förslitningar i leder, ben och muskler.

God resning och lagom lång hals är också av betydelse för hundens arbetsförmåga. Detta tillsammans med ett något sluttande kors och en rak svans som balansorgan är förutsättningen för de snabba vändningar i full fart som krävs av en god renvallare.

VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN

*Det skall uppmärksammas att typen skall vara klart rektangulär. Därför skall kroppslängden vara minst 10% större än mankhöjden. Längden har betydelse för flytande rörelser. Är hunden av klar rektangulär typ har den oftast också en bättre exteriör i andra avseenden.
– Kvadratiske hundar är otypiska.*

Hane och tik av idealhöjd.

Observera måttförhållandet till människorna på bilden.

En kraftig hane, inte för tung eller lätt, väl utvecklad till sitt ursprungliga värv.

En tik med utmärkta proportioner.

Hane och tik med tydlig könsprägel.

Uppförande och karaktär

Lapsk vallhund skall vara läraktig, lugn, vänlig, energisk och arbetsvillig. Under renvallning har den benägenhet för skall.

UPPFÖRANDE OCH KARAKTÄR

Lapsk vallhund är läraktig d v s lättlärd, lugn, vänlig, energisk och arbetsvillig. Den är lugn på så sätt att den har lätt för att koppla av, energisk på så sätt att den även har lätt för att aktiveras.

Denna egenskap är en förutsättning för renskötseln där en rensamling/drivning kan pågå flera dagar i sträck med endast mindre pauser. Om hunden inte har ovan angivna egenskaper kommer den antingen inte att orka eller så "brinner den ut". Hundarna vallar med skallgivning men måste även kunna vara absolut tysta när så krävs; ex kan flera dagars reninsamling spolieras om det skälls vid fel tidpunkt och plats. Därför får hundarna absolut inte vara allmänt skälliga. En lapsk vallhund arbetar förhållandevis självständigt (förutseende) över större ytor och springer inte bort om man har den lös eftersom den är lyhörd och har ett medfött intresse av att arbeta tillsammans med föraren. Av ovanstående förklaring förstås att de inte får ha för stor jaktinstinkt eftersom det då inte skulle bli något av renvallningen.

Många är mycket aktiva som unghundar, men blir lugnare efter 1-2 års ålder. Allmänt sett är hundarna öppna och tillgängliga, en del kan vara misstänksamma mot främmande människor men det ses inte som ett fel utan mer som ett tecken på större vaktinstinkt. Tikarna har oftast ett avsevärt mer ödmjukt temperament än hanhundarna.

I utställningsringen måste hundarna, i sin ägares sällskap, vara tillgängliga för domaren. Som domare skall man ge akt på att inte förväxla ödmjukhet/underdånighet med nervositet. Detta betyder att de under den handgripliga examinationen får "visa underdånighet" (sjunka aningen mot marken, oftast med bakdragna öron och svansen nästan mellan benen) eller visa ovilja, utan underdånighet, över att någon främmande skall ta/krama/massera/lyfta och hålla fast i dem. Detta är helt acceptabla reaktioner hos en vall- och vakthund som den lapska vallhunden är, och anses av många som rastypiskt.

Så länge hunden låter sig handskas med är den OK. Nervösa, aggressiva eller skälliga hundar är otypiska och skall tilldelas 0 i pris.

Gammal hanhund som visar underdånighet inför sin ägare.

Avpälsad tik som uppvisar ovilja (svansen) men är ändå lugn och fullt tillgänglig.

En ständigt skällande hund är otypisk i sitt beteende.

Huvud

Huvudet skall vara långsträckt. Nospartiet skall vara något kortare än skallen.

Skallparti: Hjässan skall vara endast något välvd.

Stop: Stopet skall vara svagt sluttande, pannfåran är urskiljbar och ögonbrynsbågarna markerade.

Nostryffel: Nostryffeln skall helst vara svart, dock i harmoni med pälsfärgen.

Nosparti: Nosryggen skall vara rak. Nospartiet skall såväl uppifrån som från sidan sett avsmalna jämnt mot nospetsen.

Läppar: Läpparna skall vara strama.

Käkar/Tänder/Bett: Käkarna och tänderna skall vara kraftiga. Saxbett med normalt tandschema.

Kinder: Okbågarna skall vara tydligt markerade.

Ögon: Ögonen skall helst vara mörka, dock i harmoni med pälsfärgen. De skall vara livliga, sitta relativt långt ifrån varandra och vara ovala i formen. Uttrycket skall vara intelligent, hos tikarna även ödmjukt.

Öron: Öronen skall vara uppstående, medellånga, ansatta relativt långt ifrån varandra och vara relativt breda vid ansättningen. Öronens insidor skall, speciellt nedtill vara täckta av yvigt hår.

Hals

Halsen skall vara kraftig, medellång och smidigt ansatt i skulderpartiet utan löst halsskinn.

HUVUD

Huvudet skall vara karaktäristiskt för en nordlig spets och ha en klar könsprägel. Från sidan sett skall det i sin helhet vara långsträckt, framifrån sett är det välproportionerat nästan kraftigt pga. de tydligt markerade okbågarna och pälsen. På grund av den tjocka pälsen urskiljs pannfåran bäst genom att man känner efter med fingrarna. Bruna hundar har brun nostryffel. Nospartiet ska vara välutvecklat, inte spetsigt eller klent. Konkav eller konvex nosrygg är inte önskvärt. En liten vit bläs kan accepteras. Underkäken skall vara välutvecklad. Ögonen skall vara bruna, hos bruna hundar får de vara ljusbruna på gränsen till gula. Utstående ögon är ovanligt men kan accepteras hos gamla hundar. Öronen får vara breda vid ansättningen men inte för långa.

– Uppmärksamma särskilt skallens välvning, stop, okbågar och behåring i öron.

HALS

Halsen får inte vara lång, ofta ger den tjocka kragen halsen ett kortare längdintryck

Ett aningen kraftigt hanhuvud.
Observera behåringen i öronen

Ung hane

Hane med typisk prägel och uttryck.

Ung tik med valpigt
uttryck

Tik med typisk prägling och
uttryck

Tik med vackert huvud och hals

Kropp

Manke: Manken skall vara markerad.

Rygg: Ryggen skall vara stark och muskulös.

Ländparti: Ländpartiet skall vara kort och muskulöst.

Kors: Korset skall vara relativt långt och något sluttande.

Bröstkorg: Bröstkorgen skall vara djup, lång och rymlig, inte för bred. Revbenen skall vara tydligt välvda.

Buklinje: Buklinjen skall vara något uppdragen.

Svans

Svansen skall vara medellång, tätpälsad och lågt ansatt. I vila skall den hänga, i rörelse bärs den i en lös båge som ej får röra ryggen. Svansrörelsen kan även vara roterande.

KROPP

*Rygglinjen skall vara rak, inte sluttande. En delvis urfälld hund eller en hund med ojämn päls på ryggen, kan se ut att ha svankrygg. Vid bedömning av rygglinje bör man alltså känna på hunden. Ryggen är stark, smidig och skulderbenens kanter är klart urskiljbara. Bröstkorgen skall vara lagom bred. Den skall vara lång med de bakre revbenen väl utvecklade så att lungor och hjärta har gott om utrymme för det påfrestande renvallaryrket.
– En lätt hund har ofta en för högt uppdragen buklinje.*

SVANS

*Svansen skall vara tätpälsad och jämntjock, så som hos andra polaraspetsar. I rörelse bärs den högt i en båge, den får även bäras över rygglinjen. Särskilt gäller detta när hunden är uppspelt exempelvis i utställningsringen. I viloläge skall svansen vara av den rätta "vedträ"-typen, d v s hänga löst rakt nedåt. Svansen skall inte vara ringlad, ej heller ligga an mot ryggen eller länden. Ringlade svansar är otypiska. Andra typer av svansar ex tunna, s-formade eller med en J-formad krok i slutänden är givetvis inte så bra.
– Så länge hunden är rastypisk bör man inte döma hårt på detaljer.*

Hane med god profil.

Dock lite överviktig.

Vacker tik med aningen uppsträckt
hals

Tik med god profil

Vacker hane.

Observera tassarna

Extremiteter

Framställ: Frambenen skall vara kraftiga och väl anslutna till kroppen med kraftiga muskler som dock tillåter fria rörelser. De skall vara muskulösa, välvinklade och framifrån sett raka och parallella.

Skulderblad: Skulderbladen skall vara snedställda och muskulösa.

Armbåge: Armbågarna skall varken in- eller utåtvridna, de skall vara placerade tätt intill bålen och rakt bakåt riktade.

Underarm: Underarmen skall vara lodrät.

Handlove: Handloven skall vara spänstig och fjädrande.

Mellanhand: Mellanhanden skall från sidan sett vara något snedställd, vilket möjliggör smidiga rörelser.

Tassar: Tassarna skall vara något ovala och från alla håll, även från undre sidan täckta med yvigt hår. Tårna skall vara väl välvda. Trampdynorna skall vara spänstiga och tjocka.

Bakställ: Bakbenen skall vara kraftigt vinklade och bakifrån sett raka och parallella.

Lår: Låren skall vara relativt långa, breda och muskulösa.

Knän: Knäleder skall vara framåtriktade och knävinkeln tydlig.

Has: Hasleder skall vara relativt lågt ansatta med tydlig vinkel.

Mellanfot: Mellanfötterna skall vara relativt korta, lodräta och parallella.

Tassar: Baktassarna skall motsvara framtassarna. Sporrar är inte önskvärda.

Rörelser

Rörelserna skall vara fria, fjädrande, outtröttliga och balanserade. Travet skall vara uthålligt. I snabbt trav tenderar tassarna att söka sig inunder kroppens mittlinje.

EXTREMITETER

I beaktande av snöförhållandena som lapsk vallhund arbetar i är lågställdhet en klar fördel. Benen får inte vara spinkiga. Branta skuldror samt dåliga bog- och armbågsvinklar är allvarliga fel som påverkar balans och rörelser. Handloven måste forma en klar vinkel i förhållande till underarmens ben för att vara korrekt. De skall vara smidiga eftersom de tar emot hela rörelsen och då fungerar som stötdämpare. Detta får inte tolkas som att handlovarna skulle vara slappa eller lösa.

Beskrivningen ”kraftigt vinklade” bakben skall inte tolkas bokstavigt (ex som schäfervinklar) vid bedömning. Välvinklade sådana är fullt tillräckliga. Långa byxor kan ge ett intryck av otillräcklig vinkel, då är det bra att känna efter om det verkligen är så. Det skall även vara balans mellan fram- och bakställets vinklar. Varje tendens till kohasighet och hjulbenthet är fel. Otillräckligt vinklade fram- och/eller bakben är ett än större fel eftersom det påverkar rörelserna och vändförmågan till det klart sämre.

Tassarna skall vara kraftiga, har de utbredda tår ska inte detta ses som ett fel. Hos en renvallare har den bredare kontaktytan en självklar fördel i snöförhållanden. Trampdynorna skall vara tjocka, fasta och elastiska för att tåla arbete i all slags terräng och väderlek. Det är helt acceptabelt om någon/några klor är vita.

RÖRELSE

Travet skall visa att hunden kan fungera i hårt uthålligt arbete som renvallare. Rörelserna skall vara effektiva. Såväl fram- som bakställ måste vara tillräckligt vinklade för att ge hunden ett enkelt upprätthållande (outtröttligt) trav. När hunden springer måste den effektiva rörelsebanan gå i ett spår. Bakifrån sett måste bakbenen forma en rak linje mellan lår och trampdyna. Om rörelserna är trånga vid hasen är detta fel.

- Om hundens markrörelser går i samma spår, som de skall, benämns detta av en del som trånghet. Detta är i alla fall rätt rörelseform och inget fel. Man skall vara uppmärksam på att korta, bundna och styltiga rörelser inte är bra eftersom dessa påverkar hundens arbetsförmåga negativt.

Mycket vacker tik men med mer än behövt vinklade bakben

Tik i "ett spår" rörelse.

Hud

Huden skall överallt vara åtliggande och utan rynkor.

Päls

Pälsstruktur: Täckhåret skall vara medellångt eller långt, rakt, relativt utstående och strävt. Bottenullen skall vara fin och tät. Pälsen är ofta yvigare och längre på halsen, på bröstet och på lårens baksidor.

Färg: Färgen skall vara svart i olika nyanser, t.o.m. gråaktig eller barkbrun. Färg som är ljusare än grundfärgen, gråaktig eller brunaktig förekommer ofta på huvudet, på kroppens undersida och på benen. Vita tecken på halsen, på bröstet och på benen är tillåtna. Bottenullen skall vara svart, grå eller brunaktig

PÄLS

I beaktande av renvallarens arbete och miljö måste man fästa sig vid bedömandet av pälskvalitén. Pälsen är hundens skydd mot både väta, kyla och värme. Därför skall den vara både snö- och vattenavstötande samt isolerande. Päslängden får variera men den skall ändå vara som hos andra nordiska eller polara spetsar. Därtill skall den vara tillräckligt tjock, inte tunn. Ytterpälsen skall stå upprätt och vara så pass sträv att snö inte kan fastna därpå. Underull måste det finnas tillräckligt av. Vid pälsbyte kan kvalitén vara tillfälligt klenare än annars. Hundarna skall även ha rejäl behåring mellan trampdynorna, i öronen, under buken och på insidan av benen. Om pälsen är för mjuk, för kort eller saknar underull är detta en självklar funktionell brist som man måste uppmärksamma. Aningen vågig ytterpäls är ett mindre fel. Bedömningar där pälskvalitén inte nämns borde ej få förekomma.

– Skillnaden mellan lapsk vallhund och finsk lapphund avgörs inte av pälsen, utan av typen och rasdragen!

FÄRG

Man behöver inte hänga upp sig på ordet ”barkbrun”. Solen bleker en brun hund, därför godkänns alla bruna nyanser. Tan-tecken är allmänt förekommande i de uppräknade färgerna, men det är inte ett måste. Mask med enbart s.k. glasögon är också förekommande. Enfärgade hundar är alltså helt godkännbara om än väldigt sällsynta. Det har ingen betydelse om färgen är blank eller matt. Skulle en hund ha vita tecken på andra ställen än vad som står i rasstandarden skall detta vara prisnedsättande endast om det påverkar helhetsintrycket. Dock skall övervägande vita samt tigrerade hundar tilldelas 0 i pris.

Hane med längre päls.

Vacker långhårig tik med tillfälligt neddragna öron.

Helbrun hund

Svartgrå tik med acceptabel bläs och vit svanstipp.
I bakgrunden en kvadratiskt byggd svart tik

Hane med så pass utbredd vit teckning på hals och nacke att det kan anses störa helhetsintrycket.

Ung tik med helt godtagbar färgteckning.
Aningen överbyggd.

Storlek

Mankhöjd: Idealhöjd hos hanhundar skall vara 51 cm och hos tikar 46 cm. Tillåten avvikelse är +/- 3 cm.

Fel

Varje avvikelse från standarden är fel och skall bedömas i förhållande till graden av avvikelse.

- Bristfällig könsprägel
- mjuka öronspetsar
- mycket ljusa ögon hos svarta hundar
- ringlad svans som är böjd över ryggen
- mjuk, vågig eller åtliggande päls
- avsaknad av underull

Diskvalificerande fel

- över- och underbett
- hängöron

Testiklar

Hos hanhundar måste båda testiklarna vara fullt utvecklade och normalt belägna i pungen.

STORLEK

För stora, tunga hundar är inte passande i renvallararbetet. Därför är det en fördel om storleken alltid anges i domarkritiken.

-Så länge hunden är rastypisk behöver man inte döma hårt på detaljer.

FEL

Kvadratisk byggda hundar

Ringlad svans och svans som ligger an på ryggen.

Skälliga hundar.

Opigmenterad nostryffel.

Otillräcklig behåring i öron, tassar och bukens undersida.

Utbredda vita tecken som stör det rastypiska helhetsintrycket

DISKVALIFICERANDE FEL

Övervägande vita eller tigrerade hundar.

Ständigt skällande hundar

Nervösa eller aggressiva hundar

Otypiska hundar

Otypisk hund med tunna ben, åtliggande tunn päls, otillräcklig behåring i öronen, ringlad svans och svaga vinklar.

Otypisk, alltför lätt tik med för lång hals.

Otypisk, gulvit kvadratisk hund med ringlad svans och opigmenterad nos. Mycket sällsynt. Bra päls.

Kvadratisk byggd hane med mjuka öronspetsar. I jämförelse med de andra tre hundarna är den ändå av godtagbar typ. Bör tilldelas 3:e pris.

[illegible][illegible]